

Бреус Д. С., Пилипенко О. С.,

Херсонський державний аграрно-економічний університет,

м. Херсон, Україна

МІСЦЕ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ В КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Парадигма сталого розвитку є важливою відповіддю на реальну небезпеку екологічної катастрофи і загрозу існуванню цивілізації. Ця концепція виникла з необхідності змінити підходи до розвитку суспільства, зробити їх більш екологічно стійкими і враховувати потреби майбутніх поколінь. Основні теоретичні основи сталого розвитку були розвинуті як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. Давайте розглянемо деякі з них:

1. Рапорт Брунтланд. У 1987 році Всесвітня комісія з навколишнього середовища та розвитку, очолювана Гро Брунтланд, опублікувала звіт, в якому вперше було визначено поняття сталого розвитку. Звіт визначив сталий розвиток як «розвиток, який задовольняє потреби сучасного покоління без позбавлення можливостей майбутніх поколінь задовольняти свої потреби». Цей документ став фундаментом для подальших робіт у цьому напрямку.

2. Концепція екологічного відродження науковець В. І. Вернадський розробив ідею біосфери та наголосив на важливості збереження природних ресурсів для забезпечення сталого розвитку суспільства. Він вважав, що глобальні процеси, такі як кліматичні зміни, повинні бути вивчені і враховані при плануванні розвитку.

3. Теорія екологічної модернізації Ця теорія розвивалася в середині 20 століття і висунула ідею того, що економічний розвиток може бути зроблений більш сталим завдяки впровадженню нових технологій і підходів, які зменшують негативний вплив на природу.

4. Екологічна соціологія і географія. Вчені в цих галузях досліджують взаємодію суспільства та навколишнього середовища, виявляють соціальні та географічні аспекти проблем сталого розвитку.

5. Теорія динамічного сталого розвитку. Вона розглядає сталий розвиток як динамічний процес, що передбачає зміни відповідно до зміни умов і потреб суспільства [5].

Ці інноваційні підходи та теоретичні основи сприяли розвитку концепції сталого розвитку як глобального стратегічного напрямку, який враховує взаємозв'язок між економічним, екологічним та соціальним розвитком, і має на меті забезпечити збереження природних ресурсів і якість життя сучасних і майбутніх поколінь.

Концепція сталого розвитку розвивалась протягом довгого часу свого становлення. Початком розвитку є звіт Всесвітньої комісії ООН з навколишнього середовища і розвитку в 1987 р., конференція ООН з проблем навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992 р.), Всесвітній саміт з питань сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2002 р.).

На сьогодні існує ряд різних визначень поняття «сталий розвиток», але всі вони включають ідею про балансування між потребами суспільства та екологічними ресурсами. Сталий розвиток передбачає такий розвиток, який задовольняє потреби сучасного покоління, не зашкоджуючи при цьому можливостям майбутніх поколінь. Ця концепція означає створення таких умов, при яких система може функціонувати з урахуванням встановлених параметрів, підвищуючи якість життя сучасних та майбутніх поколінь. При цьому важливо зберігати та відновлювати навколишнє середовище, щоб забезпечити цілісність природних ресурсів.

Сталий розвиток можна розглядати як систему, в якій параметри і компоненти інтегрованої екосистеми підтримують збалансовану динамічну рівновагу протягом визначеного періоду часу. У 1996 році Комісією зі сталого розвитку були розроблені індикатори сталого розвитку, які включають соціальні, економічні, екологічні і інституціональні показники. Ці індикатори визначають сталість і змінність станів в системі сталого розвитку [2].

Концепція сталого розвитку охоплює широкий спектр напрямків і аспектів, включаючи економічний, демографічний, соціальний, екологічний, культурологічний і прогностичний. У центрі цієї концепції знаходиться людина, оскільки її потреби і цілі є головною метою суспільної діяльності, і вона є ключовим фактором досягнення цих цілей [3].

Концепція сталого розвитку відображає розуміння глибокого зв'язку між екологічними, економічними і соціальними аспектами проблеми і необхідність їхнього комплексного вирішення за сприянням усіх країн світу. Сталого розвитку піднімає питання про мету існування людства і суспільства, вимагаючи переосмислення відносин між людиною і природою, а також здійснення соціальної справедливості і рівності.

Концепція сталого розвитку підносить важливі питання щодо мети існування людини і суспільства, а також необхідності перегляду взаємовідносин між людиною і природою, а також досягнення соціальної справедливості і рівності.

Проблеми енергозабезпечення і сталого розвитку України вже були вивчені в працях вітчизняних дослідників, як це підтверджують

численні публікації у наукових виданнях [1]. Проте досить мало уваги приділялося саме взаємозв'язку цих важливих питань. Саме це і обумовило необхідність дослідження проблем енергозабезпечення і енергетичної безпеки України, наявності енергоресурсів та їхнього співвідношення зі стратегією сталого розвитку країни.

Забезпечення енергетичної стійкості є важливим аспектом сталого розвитку будь-якої країни. На сьогоднішній день питання енергетичного забезпечення, енергоефективності та енергетичної безпеки стали важливими складовими суверенітету та незалежності України. На жаль, раніше ефективне використання енергії не отримувало належної уваги як основа для будівництва власного промислового сектору. Замість цього, росту економіки супроводжував нераціональний збільшення споживання енергії, що призводило до залежності окремих промислових регіонів та всієї України від зовнішніх джерел енергоресурсів. Це створило парадоксальну ситуацію, в якій Україна, не зважаючи на значний внутрішній потенціал енергетичних ресурсів, забезпечує менше ніж 50% свого власного енергоспоживання, зробивши її економіку залежною від зовнішніх постачальників. Негативні геополітичні події стимулюють процеси енергозбереження в регіонах України та відкривають можливості для сталого розвитку вітчизняної економіки.

Політика енергозабезпечення України повинна спрямовуватися на підтримку стану економіки, вирішення соціальних проблем та підвищення рівня життя населення [4]. Це також відповідає Концепції сталого розвитку, яка передбачає розвиток регіонів України. Однією з ключових цілей цієї політики є зниження енергоємності виробництва, розробка енергозберігаючих технологій, вирішення проблем енергетики, особливо ресурсозбереження, підвищення ефективності використання енергії та використання альтернативних джерел енергії. Рівень енергетичної безпеки країни безпосередньо пов'язаний із її сталим розвитком, і тому ключові цілі політики енергозабезпечення України повинні відповідати положенням концепції сталого розвитку країни.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням військ Російської Федерації, енергозбереження набуває не лише економічного значення для сталого розвитку України, але також має політичний характер. Зараз енергозбереження є одним з основних аспектів енергетичної незалежності країни.

За даними Українського статистичного управління, споживання енергоносіїв у побутовому секторі становить приблизно одну чверть від загального обсягу споживання в країні. Якщо додати до цього

споживання енергоносіїв, які використовуються в теплових електростанціях та теплокомуненерго, то ця цифра становить майже третину.

Багато національних, регіональних і галузевих програм спрямовані на збереження енергії у промисловості та комунальному господарстві. Проте власники приватних будинків чи квартир у багатопверхових будинках часто залишаються поза увагою цих програм. Потрібно також враховувати відсутність у наших співвітчизників (порівняно із жителями Європейського Союзу) «екологічної свідомості».

На даний час, інтереси української держави та звичайного громадянина збігаються. У зв'язку з енергетичною кризою України не можна відокремити важливість проблеми для держави в цілому та кожного окремого українця. Прийняття ефективних заходів щодо енергозбереження завжди є затратним завданням. Майже жоден українець, без підтримки держави, не може собі дозволити реалізувати такі заходи, хоча б частково [2].

Наразі перед державою постає дилема: продовжувати імпортувати дорогі енергетичні ресурси та компенсувати частину їхньої вартості населенню, або спільно з громадянами вкладати кошти в енергозбереження та зменшити обсяги закупівель природного газу.

На відміну від промислових та енергетичних секторів, впровадження енергозбереження у приватному секторі може призвести до миттєвого покращення ситуації за умови невеликих інвестицій [3].

Логічним виглядає ідея державної стратегії стимулювання енергозбереження на рівні родини (чи то в приватних оселях, чи в квартирах багатоквартирних будинків). На жаль, в Україні наразі такої політики немає. Держава поки що не включає людей та сім'ї у свої стратегічні плани [2].

Література

1. Бакалін Ю. І. Енергозбереження та енергетичний менеджмент : навч. посіб. для студ. ВНЗ. 3-тє вид., доп. та перероб. Харків : Бурун і К, 2006. 319 с.
2. Дешко В. І., Праховник А. В., Прокопенко В. В. Енергетичне обстеження, методика енергоаудиту, споживання енергії будівлях, заходи з енергозбереження : навчальний посібник. Київ : НТУУ «КПІ», 2009. 74 с.
3. Закон України «Про охорону праці» від 12.02.2015 № 191-VIII.
4. Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року. URL: http://sace.gov.ua/sites/default/files/documents/Presentation_NAPRES_Norw_OCT_3_ukr.pdf
5. Турченко Д. К. Енергозбереження та економіка України. Донецьк : ВІК, 2006. 310 с.